

Drenthe

RES Regionale
Energie
Strategie

Voortgangsrapportage

Realisatie doelstellingen RES 2021

Juli 2022

Door: Werkbureau RES-regio Drenthe

Opdrachtgever: Drentse Energietafel

www.energievoordrenthe.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting en aandachtspunten	3
1.1. Achtergrond en perspectief	4
1.2. Leeswijzer	4
2. Elektriciteit	5
2.1. Opwek hernieuwbare elektriciteit	5
2.2. Energie-infrastructuur	8
2.3. Aandachtspunten	9
3. Warmte	10
3.1. Warmtebesparing gebouwde omgeving	10
3.2. Initiatieven warmtebesparing	10
3.3. Aardgasvrije wijken/hybride wijken	11
3.4. Experimenten warmte	11
3.5. Aandachtspunten	11
4. Maatschappelijke betrokkenheid.....	12
4.1. Procesparticipatie	12
4.2. Financiële participatie	12
4.3. Lokaal eigendom	12
4.4. Aandachtspunten	13
5. Zorgvuldig Ruimtegebruik	14
5.1. Zon op land per soort locatie	14
5.2. Ruimtegebruik opwek zon op land.....	14
5.3. Aandacht landschap	15
5.4. Effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit	15
5.5. Verleende vergunningen	15
5.6. Ruimtelijke afspraken.....	16
5.7. Aandachtspunten	16

SAMENVATTING EN AANDACHTSPUNTEN

In de RES 2021 van de RES-regio Drenthe zijn doelstellingen opgenomen voor het opwekken van elektriciteit door windenergie en grootschalige zonne-energie in 2030, maatschappelijke betrokkenheid, zorgvuldig ruimtegebruik en warmte. Om te sturen op het behalen van de gestelde doelen, is het belangrijk om inzicht te hebben in de voortgang hiervan. Om dit inzicht te krijgen en te houden, is er binnen de RES-regio Drenthe een monitor ontwikkeld. Deze voorgangsrapportage is de tweede in een reeks van halfjaarlijkse rapporteringen over de voortgang van de gestelde doelen tot 2030.

De ambities van de RES-regio Drenthe voor 2030 sluiten aan bij de afspraken in het Klimaatakkoord. Ze zijn vertaald en komen samen in de RES2021 van de regio Drenthe. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we in Nederland de CO₂-uitstoot sterk gaan verminderen; in 2030 met bijna de helft ten opzichte van 1990. De Drentse ambitie is het vermijden van het uitstoten van 0,7 Mton CO₂ per jaar, door het opwekken van 3,45 TWh elektriciteit door windenergie en grootschalige zonne-energie in 2030. Kijkend naar de reeds gerealiseerde hernieuwbare energieproductie in Drenthe was er op 1 juli 2022 sprake van 0,387 Mton vermeden CO₂-uitstoot.

Per 1 juli 2022 is 1,909 TWh van onze bijdrage van 3,45 TWh met wind- en zonne-energieprojecten gerealiseerd of in aanbouw. In het afgelopen half jaar is daarmee de realisatiegraad gestegen van 50 naar 55,3 %. Voor de projecten waarvoor al vergunningen zijn verleend of in voorbereiding/procedure zijn, gaat het om 0,701 TWh. Van de opgave staat 0,943 TWh als (techniek neutrale) te realiseren ambities open. Deze ambities moeten nog verder vertaald worden naar plannen, vergunningen en concrete projecten.

Op de gemeente Westerveld na hebben alle Drentse gemeentes in de afgelopen periode een Transitievisie Warmte vastgesteld. Uit de monitor blijkt dat de Drentse gemeentes in totaal 16 buurten/wijken/gebieden/dorpen aangewezen hebben waarvoor een Wijkuitvoeringsplan (WUP) wordt opgesteld.

In de eerste helft van 2022 hebben de gemeenten Westerveld en Midden-Drenthe een omgevingsvisie vastgesteld. De gemeente De Wolden heeft begin 2022 een ontwerp-omgevingsvisie ter inzage gelegd. Al deze omgevingsvisies gaan in op duurzame energie en bestendigen de afspraken die in het licht van de Drentse RES 2021 zijn gemaakt.

Het begrip *zorgvuldig ruimtegebruik* maakt op dit moment een ontwikkeling door. Zo beseffen marktpartijen dat nieuwe projecten, zeker buiten no regret-locaties, zich op dat punt meer moeten onderscheiden om maatschappelijk en politiek kans te maken op draagvlak. Dat blijft ook nieuwe vaardigheden en deskundigheid van overheden vragen.

Voor de onderdelen maatschappelijke betrokkenheid en zorgvuldig ruimtegebruik zijn er voor 2022 geen energieprojecten in de monitor doorgevoerd. Voor deze onderdelen is in deze rapportage dan ook geen voortgang te melden.

Netinfrastructuur is en blijft een belangrijk aandachtspunt voor de realisatie van de ambities voor 2030. Om de voortgang te bewaken is inzicht nodig in de stappen die gezet moeten worden om de projecten op tijd aan te kunnen sluiten op het elektriciteitsnet. We constateren dat de concretisering van de techniek neutrale ambities naar concrete locaties en vergunde projecten nog moet plaatsvinden.

De afgelopen periode zijn verschillende acties uitgezet op de in de vorige voortgangsrapportage benoemde aandachtspunten. Zo zijn er in de eerste helft van 2022 ambtelijke en bestuurlijke gesprekken gevoerd in de "pockets" (gebieden met gemeenten die samen aan een net-station hangen), op basis waarvan de routekaart elektriciteit in de tweede helft van 2022 wordt gefinetuned. Ook binnen de onderdelen warmte, zorgvuldig ruimtegebruik en maatschappelijke betrokkenheid werken we hard aan het oplossen van de aandachtspunten, vermeld in de thema's.

1. Inleiding

1.1. Achtergrond en perspectief

Als Drentse samenleving willen we een duurzame bijdrage leveren aan het goed wonen, werken en recreëren in de regio. In 2050 willen we energieneutraal zijn en geen aardgas meer gebruiken. Al vóór het Klimaatakkoord formuleerden de Drentse overheden ambities om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Met de ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) 2021 geeft de RES-regio Drenthe invulling aan de duurzame opwek van elektriciteit en het verduurzamen van warmtebronnen. Bovendien wordt in Drenthe maximaal ingezet op energiebesparing onder het motto “wat je niet gebruikt, hoeft je niet op te wekken”.

De ambities van de RES-regio Drenthe voor 2030 sluiten aan bij de afspraken in het Klimaatakkoord en zijn vertaald en komen samen in de RES 1.0 van de regio Drenthe. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we in Nederland de CO₂-uitstoot sterk gaan verminderen; in 2030 met bijna de helft ten opzichte van 1990. De Drentse ambitie is het vermijden van het uitstoten van 0,7 Mton CO₂ per jaar, door het opwekken van 3,45 TWh elektriciteit door windenergie en grootschalige zonne-energie in 2030. Kijkend naar de reeds gerealiseerde hernieuwbare energieproductie in Drenthe was er in juni 2022 sprake van 0,387 Mton vermeden CO₂-uitstoot.

In de RES 2021 van de RES-regio Drenthe zijn doelstellingen opgenomen voor het opwekken van elektriciteit door windenergie en grootschalige zonne-energie in 2030, en voor maatschappelijke betrokkenheid, zorgvuldig ruimtegebruik en warmte. Om te sturen op het behalen van de gestelde doelen, is het belangrijk om inzicht te hebben in de voortgang hiervan. Om dit inzicht te krijgen en te houden, is er binnen de RES-regio Drenthe een monitor¹ ontwikkeld. We zien de monitor als groeimodel en voeren regelmatig aanpassingen en verbeteringen door.

Deze voortgangsrapportage is de tweede in een reeks van halfjaarlijkse rapportering over de voortgang van de gestelde doelen tot 2030. De voortgangsrapportage biedt per deelthema een overzicht van de stand van zaken en de recente ontwikkelingen per, in de RES 2021, gesteld doel. Op basis van deze informatie zijn aandachtspunten geformuleerd voor het vervolgproces richting 2030.

1.2. Leeswijzer

In deze tweede voortgangsrapportage onderscheiden we, net als in de RES 2021, de volgende thema's: elektriciteit, warmte, maatschappelijke betrokkenheid en zorgvuldig ruimtegebruik. Per thema worden de gestelde doelen gepresenteerd, met daarbij per doel een toelichting, en wordt antwoord gegeven op de vraag: wat hebben we afgesproken? Per thema wordt vervolgens de voortgang gerapporteerd, en beantwoorden we de vraag: waar staan we nu? In de afsluitende paragrafen worden per thema de aandachtspunten weergegeven en beantwoorden de vraag: wat moet er (extra) gebeuren?

2. ELEKTRICITEIT

[Hernieuwbare elektriciteit | Regionale Energie Strategie monitor Drenthe \(drentheincijfers.nl\)](#)

In het Klimaatakkoord is afgesproken om op nationaal niveau in 2030 op land 35 TeraWattuur (TWh) elektriciteit op te wekken door windenergie en grootschalige zonne-energie. Onder grootschalige zonne-energie wordt verstaan: opstellingen van zonnepanelen met een vermogen van minimaal 15 kWp.

Ter vergelijking: 35 TWh komt neer op het elektriciteitsgebruik van zo'n 10 miljoen huishoudens. Dat zijn meer huishoudens dan er nu in Nederland zijn. In de nabije toekomst is echter meer elektriciteit nodig voor mobiliteit, het verwarmen van gebouwen en elektrificatie van de industrie.

De RES-regio Drenthe draagt met een bijdrage van 3,45 TWh bij aan de landelijke opgave van 35 TWh. Deze bijdrage is realistisch en haalbaar op weg naar 2030.

2.1. Opwek hernieuwbare elektriciteit

Doelstelling

De Drentse bijdrage is 3,45 TWh en is als volgt opgebouwd:

- 1,123 TWh windenergie
- 1,249 TWh zonne-energie op land
- 0,893 TWh grootschalig zonne-energie op dak
- 0,234 TWh techniek neutraal in 2030.

Toelichting

We monitoren de realisatiegraad en status van de opwek van hernieuwbare elektriciteit in TWh. Er is onderscheid in windenergie, zonne-energie op land, zonne-energie op dak en techniek neutraal. Techniek neutraal betekent dat er nog invulling aan moet worden gegeven; het kan dus gaan om opwekking van elektriciteit door middel van zonne-energie op land, zonne-energie op dak en windenergie. Onder ambitie verstaan we toekomstige te vergunnen projecten (voor windenergie en zon op land) en nieuw te realiseren zon op dak projecten.

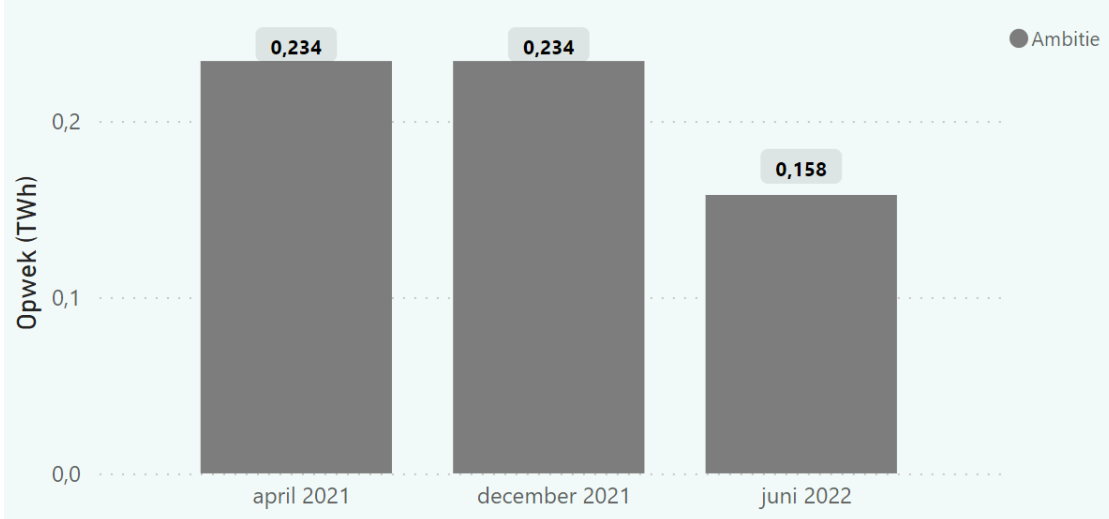
Voortgang

Per 1 juli 2022 is 1,909 TWh van onze bijdrage van 3,45 TWh met wind- en zonne-energieprojecten gerealiseerd of in aanbouw. In het afgelopen half jaar is daarmee de realisatiegraad gestegen van 50 naar 55,3 %. Voor de projecten waarvoor al vergunningen zijn verleend of in voorbereiding/procedure zijn, gaat het om 0,701 TWh. Van de opgave staat 0,943 TWh als (techniek neutrale) te realiseren ambities open. Deze ambities moeten nog verder vertaald worden naar plannen, vergunningen en concrete projecten.

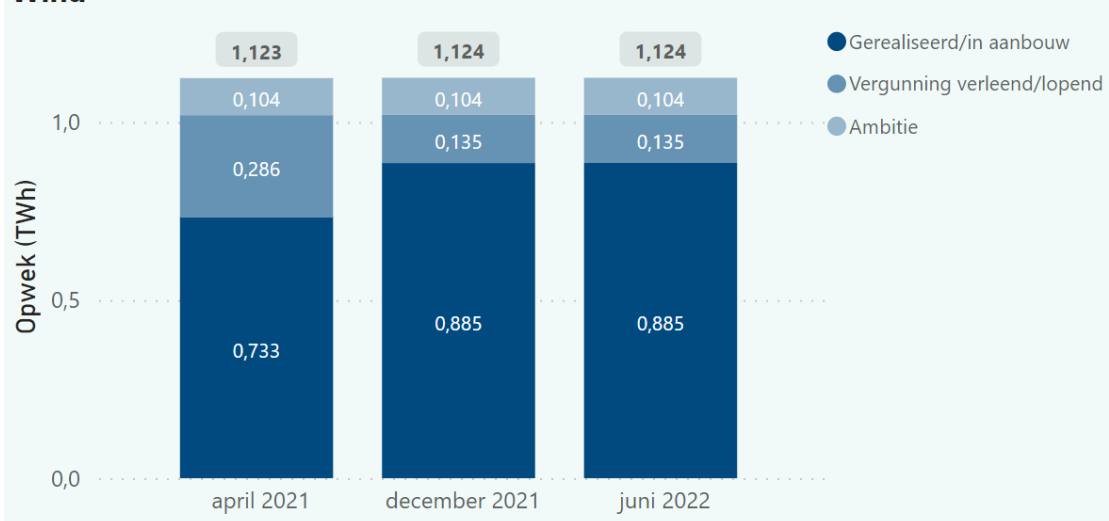
Ter verduidelijking, zie grafieken op de volgende pagina.

Techniek neutraal

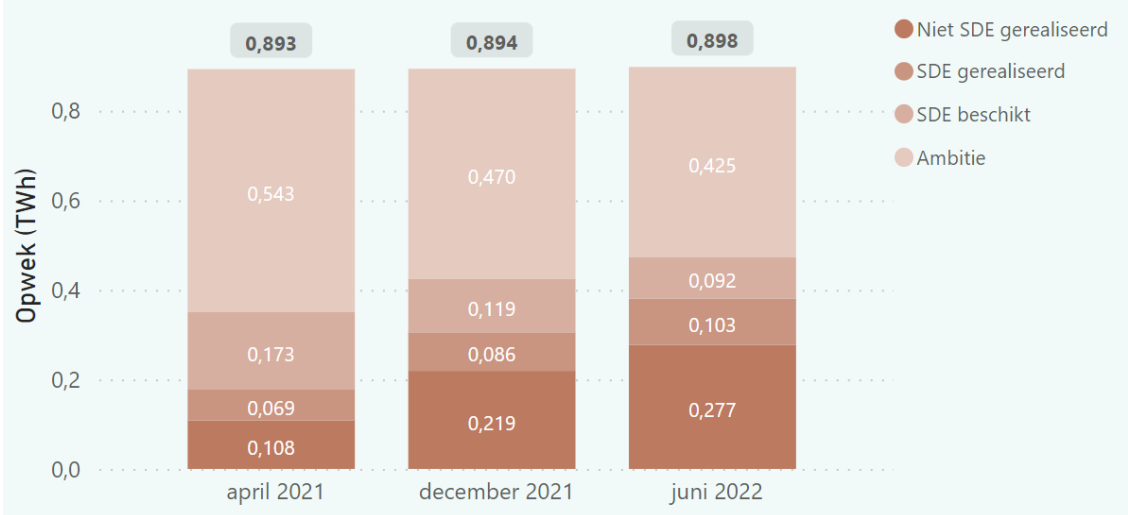
Wind

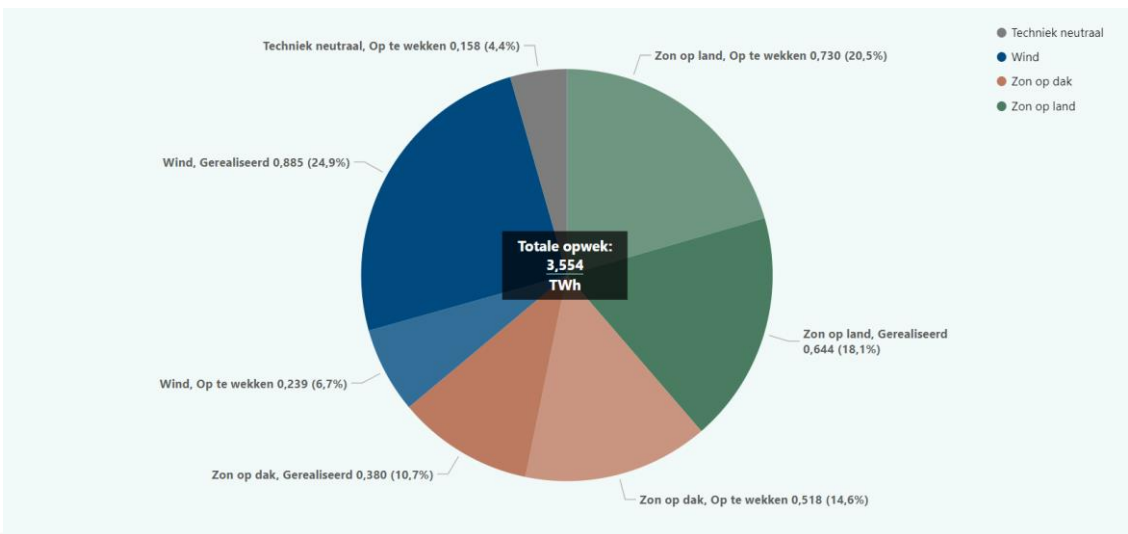
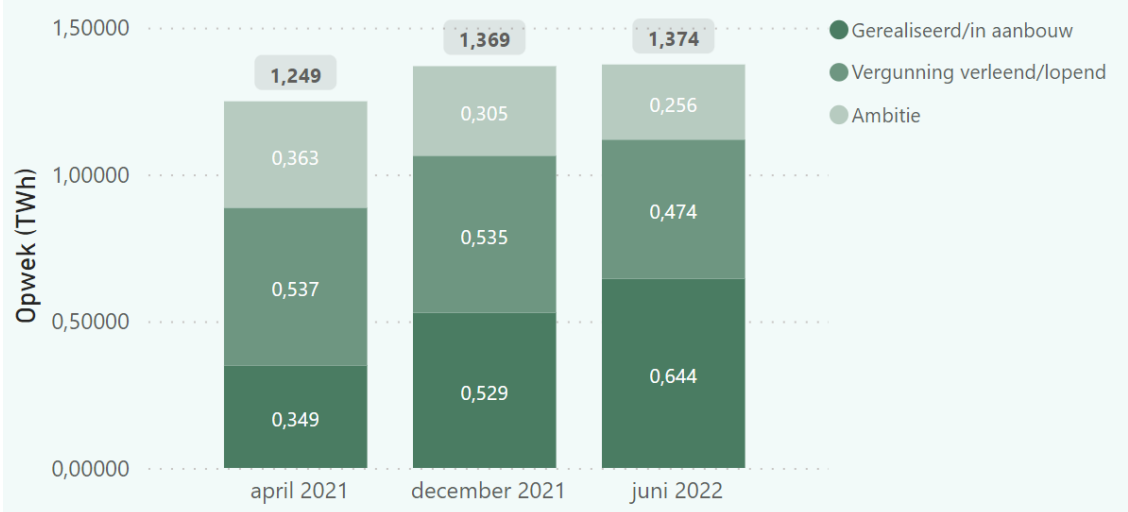
Samen voor
schone energie
voor Drenthe

Zon op dak

Zon op land

Samen voor
schone energie
voor Drenthe

2.2. Energie-infrastructuur

Toelichting

De netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor voldoende capaciteit van het elektriciteitsnet, kunnen alleen investeren in uitbreiding en verzwaring van het net op basis van concrete (elektriciteits) plannen van overheden en marktpartijen. In de RES 2021 van de RES-regio Drenthe wordt een concreet toekomstbeeld gegeven voor het volume duurzaam opgewekte elektriciteit in 2030. Er zijn echter nog veel onzekerheden, zoals de ontwikkeling van de elektrificatie van mobiliteit, bedrijfsprocessen en de warmtevoorziening tot 2030. Verder is het realisatietempo van zonne-energie op daken (nog) niet direct beïnvloedbaar en daarmee onzeker.

Het is en blijft nodig de planvorming van gemeenten, provincie en waterschappen continu af te stemmen met de netbeheerders en vertegenwoordigers van maatschappelijke sectoren. Deze afstemming heeft betrekking op de ruimtelijke keuzes en afwegingen, nut noodzaak en wenselijkheid en volgorde van (hernieuwbare energie)projecten, efficiency en effectiviteit (CO₂-effecten) van te ontwikkelen energie-infrastructuur. De Drentse overheden spreken uit dat ze deze afstemming een belangrijke plaats geven in al hun afwegingen.

Voortgang

De routekaart met daarin de programmering van investeringen op het elektriciteitsnetwerk in samenhang met opwek van hernieuwbare elektriciteit is een dynamisch document. Monitoring en actualisatie van de routekaart vindt periodiek plaats op weg naar 2030. Voortgang, knelpunten en mogelijke oplossingen bij de uitvoering van de routekaart zullen periodiek worden aangegeven. In de eerste helft van 2022 zijn er ambtelijke en bestuurlijke gesprekken gevoerd in de “pockets” (gebieden met gemeenten die samen aan een net-station hangen). Update en verfijning van de routekaart vindt mede op basis van deze gesprekken plaats in de tweede helft van 2022. Ook met de landelijke netbeheerder TenneT zijn gesprekken gevoerd over hun Investeringsplan en de daarin opgenomen “In bedrijfname data” van hoogspanningsstations/investeringen. In het definitieve Investeringsplan zijn de data aangescherpt. Deze data bepalen de hoofdroute van de routekaart. In de update van de routekaart worden zowel de (concretere) plannen van gemeenten als de netbeheerders verwerkt. In combinatie met het (vernieuwen van het) voortgangs- en monitoringssysteem, lees: dashboard, kan het dynamische karakter goed gewaarborgd worden. Het is de planning dat dit per 1 januari 2023 operationeel is.

2.3. Aandachtspunten

55,9% van de Drentse ambitie wordt op dit moment opgewekt. We zijn dus over de helft van het realiseren van onze Drentse bijdrage van 3,45 TWh. Netinfrastructuur is en blijft een belangrijk aandachtspunt voor de realisatie van de ambities voor 2030. Om de voortgang te bewaken is inzicht nodig in de stappen die gezet moeten worden om de projecten op tijd aan te kunnen sluiten op het elektriciteitsnet. Denk bijvoorbeeld aan het afgeven van de omgevingsvergunning en de bouw van het elektriciteitsstation. Daarbij moeten we antwoord vinden op vragen zoals: 'welke partij is wanneer waarvoor aan zet en verantwoordelijk?', en: 'waar signaleren we vertraging en/of een afwijking?'. Middels het dashboard kan dit inzicht gevisualiseerd worden.

Aandachtspunt 1

We constateren in de monitor dat op gemeentelijk niveau de aangegeven projecten in sommige gevallen afwijken van de in de RES 2021 opgenomen ambitie. Hierdoor lijkt de totale Drentse bijdrage op dit moment iets hoger uit te komen dan de bijdrage van 3,45 TWh, zoals opgenomen in de RES 2021. Dat is op zich niet vreemd, omdat projecten/ambities soms anders uitvallen dan geprognoseerd/gepland. Wij volgen die ontwikkelingen nauwgezet en geven die weer in de monitor.

Aandachtspunt 2

We constateren dat de techniek neutrale ambities van een aantal gemeenten (in totaal 0,158 TWh) nog moet worden vertaald naar concrete plannen en vergunningen. Landelijk is afgesproken dat uiterlijk op 1 januari in 2025 de RES bijdragen concreet in vergunningen zijn vertaald. Gelet op de benodigde tijd voor plannen en procedures is er beperkt tijd om deze ambities te vertalen naar concrete plannen en vergunningen.

Aandachtspunt 3

Tot slot merken we op dat binnen het Nationaal Programma RES de systematiek van rapporteren over de voortgang van realisatie van hernieuwbare energie gaat wijzigen (het begrippenkader). Dat betekent dat wij in onze volgende rapportage een enkele conversie moeten doen. Praktisch is dit goed haalbaar.

3. WARMTE

[Regionale Structuur Warmte | Regionale Energie Strategie monitor Drenthe \(drentheincijfers.nl\)](https://www.drentheincijfers.nl)

Eén van de grootste uitdagingen van de energietransitie is het vervangen van aardgas als warmtebron door alternatieve duurzame energiebronnen. Meer dan de helft van het totale energiegebruik in de RES-regio Drenthe wordt momenteel namelijk ingezet voor het verkrijgen van warmte - 7,03 TWh. Dit wordt nu nog grotendeels met aardgas gedaan. Van de 7,03 TWh is 3,9 TWh aan energie nodig voor de warmtevraag in de bebouwde omgeving.

Om deze opgave zo klein mogelijk te maken, wordt eerst ingezet op energiebesparing. Daarnaast gaat RES-regio Drenthe per situatie op zoek naar duurzame warmtebronnen.

3.1. Warmtebesparing gebouwde omgeving

Doelstelling

In de periode tot 2030 wordt door de gebouwde omgeving voor warmte 15% minder energie gebruikt: van 3,9 TWh in 2020 naar 3,3 TWh in 2030.

Toelichting

Energie die je niet gebruikt, hoef je ook niet te vervangen voor duurzame energie. RES-regio Drenthe heeft daarom een besparingsdoelstelling voor warmte. Dit wordt gemonitord aan de hand van de jaarlijkse gegevens over het aardgasverbruik in de bebouwde omgeving.

Voortgang

Ten opzichte van de voorgaande voortgangsrapportage, van begin dit jaar, zijn er (landelijk) op het gebied van warmte geen nieuwe gegevens bekend gemaakt. Deze gegevens worden later dit jaar verwacht. Hierover rapporteren is op dit moment dus niet mogelijk.

3.2. Initiatieven warmtebesparing

Doelstelling

Inwoners en bedrijven worden gemotiveerd tot het nemen van geen-spijt maatregelen. Initiatieven en energiecoöperaties worden gestimuleerd en er wordt een beweging van ambassadeurs gebouwd.

Toelichting

Inwoners en bedrijven worden door de overheid geïnformeerd over de noodzaak om energie te besparen, duurzaam op te wekken en te gebruiken. Ook moet de overheid duidelijke kaders meegeven en de mogelijkheden om daadwerkelijk tot actie over te gaan. Dit proces wordt versneld als de energietransitie ook lokaal wordt opgepakt.

Voortgang

In de RES-regio Drenthe zijn er vanuit inwoners 25 initiatieven, zie [Initiatieven warmtebesparing | Regionale Energie Strategie monitor Drenthe \(drentheincijfers.nl\)](https://www.drentheincijfers.nl) die met warmtebesparing bezig zijn. Insteek bij deze groepen is vooral om energie – gebruik voor verwarmen- te besparen. Incidenteel houden deze initiatieven zich ook al bezig met de overstap naar duurzame warmtebronnen.

Op basis van de regionale verdeling valt op dat er voor dit onderwerp in iets meer dan de helft van de Drentse gemeenten groepen actief zijn. In de andere gemeentes ontbreken burgerinitiatieven die zich hiermee bezighouden.

Samen voor
schone energie
voor Drenthe

3.3. Aardgasvrije wijken/hybride wijken

Doelstelling

In de Transitievisie Warmte (TVW) van de gemeenten zijn wijken genoemd, waar plannen zijn om in de periode tot 2030 van het aardgas af te gaan.

Toelichting

Met het opstellen van de Transitievisie Warmte werken de gemeenten aan het aardgasvrij maken van woonwijken.

Voortgang

Op één gemeente na, hebben alle Drentse gemeentes in de afgelopen periode een Transitievisie Warmte vastgesteld. [Uit de kaart in het dashboard van de monitor](#) blijkt dat er een groot verschil bestaat tussen de gemeentes. Drie gemeentes hebben geen wijken aangewezen om in de periode tot 2030 van het aardgas af te willen of stappen in die richting te willen maken. Vijf gemeentes hebben nagenoeg alle wijken hiervoor aangewezen. De resterende gemeentes hebben één of meerdere wijken of gebieden aangewezen. In totaal zijn er in Drenthe 16 wijken/buurtten/gebieden/dorpen aangewezen. Hiervoor worden door de gemeentes Wijkuitvoeringsplannen (WUP's) opgesteld. Er worden daar stappen ondernomen om van het aardgas af te komen, dan wel is er sprake van warmte besparende maatregelen.

3.4. Experimenten warmte

Doelstelling

Innovatie bij lokale en regionale bedrijven wordt gestimuleerd.

Toelichting

De provincie stimuleert bedrijven via “Ik ben Drents Ondernemer” om te innoveren op het gebied van de energietransitie. Innovatie is belangrijk voor het Drentse bedrijfsleven. Goed werkende concepten kunnen elders in de regio worden toegepast, zorgen hiermee voor een versnelling van de transitie en geven de regionale economie een impuls.

Voortgang

Op basis van de verkregen lijst met experimenten ontstond de behoefte om deze categorie goed af te bakenen. Daarop is de volgende definitie opgesteld:

Het toepassen van een innovatie in de gebouwde omgeving op het gebied van duurzame warmte, in de vorm van:

1. Gebruik nieuwe warmtebronnen en/of technieken
2. Optimalisatie inzet ICT en/of techniek
3. Conversie energie en/of opslag
4. Besparing warmtevraag

In de komende periode vragen we de gemeenten om na te gaan in hoeverre hun vermelde experimenten in de monitor voldoen aan de definitie zoals hiervoor vermeld. In de volgende voortgangsrapportage zal een overzicht worden opgenomen met experimenten die aan de bovenstaande definitie voldoen.

3.5. Aandachtspunten

Er zijn geen nieuw te benoemen aandachtspunten.

4. MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID

[Maatschappelijke betrokkenheid | Regionale Energie Strategie monitor Drenthe \(drentheincijfers.nl\)](#)

Initiatiefnemers, gemeenten en provincie zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor participatie bij energieprojecten. Het vormgeven van een gedegen participatieproces ligt grotendeels bij de initiatiefnemer van dat project. Gemeenten en provincie scheppen de kaders via beleid en zien er proactief op toe dat de initiatiefnemer het participatieproces binnen deze kaders uitvoert. Initiatiefnemers van projecten voor zonne-energie houden zich aan de gedragscode 'zon-op-land' en het manifest zonneparken Noord-Nederland. Initiatiefnemers van windprojecten houden zich aan de gedragscode 'acceptatie en participatie windenergie op land'.

4.1. Procesparticipatie

Doelstelling

Er vindt procesparticipatie plaats in de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een energieproject.

Toelichting

Onder procesparticipatie verstaat de RES-regio Drenthe het actief en inhoudelijk informeren van de omgeving in het proces van het project, en het meepraten, meedenken, meedoen, adviseren en/of meebeslissen van de omgeving over de inpassing, reductie overlast, randvoorwaarden etc. richting de besluitvorming.

Voortgang

Sinds de vorige voortgangsrapportage van de december 2021 zijn er geen nieuwe energieprojecten in de monitor doorgevoerd. Er is geen nieuwe voortgang te melden.

4.2. Financiële participatie

Doelstelling

Er vindt financiële participatie plaats in de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een energieproject.

Toelichting

Onder financiële participatie verstaat de RES-regio Drenthe de mogelijkheid voor de omgeving om financieel deel te nemen aan het project of op een andere manier profijt te hebben van een tegemoetkoming, door middel van financiële deelneming, een omgevingsfonds, een omwonendenregeling en/of een eenmalige maatschappelijke bijdrage.

Voortgang

Sinds de vorige voortgangsrapportage van de december 2021 zijn er geen nieuwe energieprojecten in de monitor doorgevoerd. Er is geen nieuwe voortgang te melden.

4.3. Lokaal eigendom

Doelstelling

Er wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten.

Toelichting

Onder lokaal eigendom verstaat de RES-regio Drenthe eigendom van de lokale omgeving waarbij iedereen (inwoners en lokale bedrijven) in de omgeving de kans krijgt om mee te investeren en mede-eigenaar te worden en de brede omgeving betrokken is als mede-eigenaar (vaak als collectief

samenwerkingsverband). Het gaat om risicodragend zeggenschap van initiatief tot ontmanteling van de productie-installatie.

Voortgang

Sinds de vorige voortgangsrapportage van de december 2021 zijn er geen nieuwe energieprojecten in de monitor doorgevoerd. Er is geen nieuwe voortgang te melden

De volgende acties zijn doorgevoerd naar aanleiding van de aandachtspunten uit de vorige rapportage:

- **Procesparticipatie:**
 - Voor 3 november 2022 organiseren we een energiecafé over participatie en lokaal eigendom, waarop we een sessie organiseren om good practises op het gebied van participatieprocessen met elkaar te delen;
 - De oogst van het energiecafé wordt vevat in een whitepaper, die na afloop op de website beschikbaar wordt gesteld.
- **Lokaal eigendom:**
 - In de afgelopen periode is het steunpunt lokale energie-initiatieven Drenthe operationeel geworden. Dit steunpunt is de uitvoering van het Programma Lokale Energietransitie Drenthe, een samenwerking tussen De Natuur- en Milieufederatie Drenthe, de Drentse KEI en de provincie Drenthe. Het steunpunt heeft als doel om lokale energie-initiatieven te versterken en professionaliseren. Het steunpunt richt zich op de (door)ontwikkeling van lokale initiatieven en helpt gemeenten en hun inwoners bij het realiseren van de energiedoelstellingen. De werkgroep communicatie en participatie van de RES-regio Drenthe werkt nauw samen met dit steunpunt om de ambities met betrekking tot lokaal eigendom te realiseren.
 - We inventariseren in samenwerking met het steunpunt lokale energie-initiatieven Drenthe bij de gemeenten hoe het staat met het streven naar lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten, en waar ze tegenaan lopen;
 - We stellen een memo op waarin we de aandachtspunten en ontwikkelingen rondom lokaal eigendom vervatten en sturen deze ter informatie naar de DET;
 - De oogst van het energiecafé wordt vevat in een whitepaper, die na afloop op de website beschikbaar wordt gesteld.

4.4. Aandachtspunten

Sinds de vorige voortgangsrapportage van de december 2021 zijn er geen nieuwe energieprojecten in de monitor doorgevoerd. Op projectniveau zijn er daarom geen aandachtspunten.

Aandachtspunt 4

In de RES 1.0 is de afspraak gemaakt dat we in de regio Drenthe streven naar 50% lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk om het streven naar lokaal eigendom te realiseren. Om dit te doen, is het belangrijk dat gemeenten regionale afspraken en lokale keuzes verankeren in beleid. Uit een inventarisatie met betrekking tot de stand van zaken van lokaal eigendom bij toekomstige energieprojecten, door het werkbureau uitgezet bij gemeenten, blijkt dat realisatie van lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten een belangrijk aandachtspunt blijft. Bij de realisatie van energieprojecten lukt het namelijk niet altijd om 50% lokaal eigendom te realiseren.

5. ZORGVULDIG RUIMTEGEBRUIK

[Zorgvuldig ruimtegebruik | Regionale Energie Strategie monitor Drenthe \(drentheincijfers.nl\)](#)

De kwaliteit en diversiteit van het Drentse landschap maakt Drenthe aantrekkelijk om in te wonen, te werken en te recreëren. De ontwikkeling van grootschalige opwek van elektriciteit leidt tot verandering van het Drentse landschap. In de Regionale Energiestrategie (RES) 2021 gaat de RES-regio Drenthe daarom uit van de vier ruimtelijke principes uit het Klimaatakkoord:

- Zuinig omgaan met de ruimte en streven naar zo veel mogelijk meervoudig ruimtegebruik;
- Combineren van grootschalige energieproductie met andere opgaven en investeringen;
- Zo dicht mogelijk bij elkaar plaatsen van vraag en aanbod;
- Aansluiten bij gebieds-specifieke kenmerken.

5.1. Zon op land per soort locatie

Doelstelling

Onze doelstelling is zoveel mogelijk zon-op-land projecten binnen de gebouwde omgeving te ontwikkelen.

Toelichting

Door grootschalige productie van zonne-energie binnen de bebouwde omgeving wordt de druk op het landschap verminderd. Voordat we nieuwe locaties voor zon-op-landprojecten aanwijzen op landbouwgronden, kijken we daarom zorgvuldig naar mogelijkheden binnen de bebouwde omgeving.

Voortgang

In de RES-regio willen we de gronden zo optimaal mogelijk inzetten voor de energietransitie. Met de vaststelling van de RES 2021 is dit beleid geformuleerd. Er zijn momenteel zo'n 22 vergunde of gerealiseerde zonneparken, passend binnen dit beleid. Voor de overige zonneparken waren al eerder vergunningen verleend vóór dit nieuwe beleid en zijn niet gesitueerd binnen de gebouwde omgeving.

5.2. Ruimtegebruik opwek zon op land

Doelstelling

Bij zon-op-landprojecten streven we naar combinaties met meerwaarde voor andere functies en beleidsdoelstellingen en/of waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik.

Toelichting

De druk op de Drentse ruimte is groot, zon-op-landprojecten nemen veel ruimte in. Daarom willen we de ruimte zo goed mogelijk benutten zoals no-regret locaties. No-regret locaties zijn locaties waar de impact op het landschap van een nieuw zon op land project minimaal is, bijvoorbeeld op of nabij bedrijventerreinen of glastuinbouwgebieden. Vaak is ook sprake van meervoudig ruimtegebruik. Denk aan: Zonneroute A37, geluidswallen langs snelwegen, vliegvelden, zand-win-plassen, afvalstortplaatsen, waterzuiveringsinstallaties, enzovoorts.

Voortgang

Van de inmiddels 64 vergunde of gerealiseerde zonneparken in Drenthe, zijn er 22 parken waarbij er sprake is van meervoudig ruimtegebruik. Daarboven zijn er 6 zonneparken zonder meervoudig ruimtegebruik maar wel gelegen op een no-regretlocatie.

5.3. Aandacht landschap

Doelstelling

Bij het realiseren van zon-op-landprojecten, windturbines en nieuwe elektriciteitsstations hebben we aandacht voor het Drentse landschap. We houden rekening met een aantal landschapsclassificaties en eigenschappen.

Toelichting

We monitoren energieprojecten gecombineerd met Drentse landschapsclassificaties en andere eigenschappen die met het landschap samenhangen.

Voortgang

Bij de meeste gerealiseerde zonneparken (>80%) is aandacht voor het landschap in de vergunningsaanvraag meegenomen. Het is inmiddels een vast toetsingscriterium voor de beoordeling van vergunningsaanvragen geworden. In RES-verband krijgt de feitelijke landschappelijke inpassing en doorwerking van gerealiseerde zonneparken de komende tijd meer aandacht: zijn inpassingsmaatregelen uitgevoerd, wat is het effect op het omliggende Drentse landschap, welke lessen kunnen hieruit getrokken worden.

5.4. Effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit

Doelstelling

De doelstelling is aandacht hebben voor effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit bij ontwikkeling van zon-op-landprojecten, windturbines en grootschalige inzet van duurzame warmtebronnen.

Toelichting

De verzamelde informatie draagt bij aan de bewustwording en een beter begrip van de wisselwerking tussen energieprojecten en effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit.

Voortgang

De effecten op natuurwaarden, biodiversiteit en bodemkwaliteit zijn kwalitatief beschreven. De verplichte Natuurtoets leidt ertoe dat in vrijwel alle projecten (>90%) naar de effecten op flora en fauna wordt gekeken. Diverse projecten laten zien dat men meer kan doen dan de wettelijk eisen, als gevolg van de natuurtoets.

5.5. Verleende vergunningen

Doelstelling

Benodigde vergunningen voor energieprojecten zijn vóór 1 januari 2025 verleend.

Toelichting

Verleende vergunningen bieden inzicht in het tempo, de schaal en de manier waarop energieprojecten in de loop van de tijd ruimtelijk worden ingebed. De datum 1 januari 2025 komt voort uit de landelijke RES-doelstelling, vanuit de gedachte dat men daarna nog 5 jaar de tijd heeft om alle vergunde energieprojecten te realiseren. Voor zon-op-dak is overigens in de regel geen vergunning nodig.

Voortgang

Waar voor een paar jaar terug de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk vaak na vergunningverlening nog geregeld kon worden, vormt concreet zicht op aansluiting nu een afwegingscriterium in het vergunningverleningsproces. Dit heeft enerzijds tot gevolg dat dit de vergunningverlening vertraagt. Anderzijds zullen eenmaal vergunde projecten aansluitend naar verwachting sneller ten uitvoer kunnen worden gebracht en op het energienet worden aangesloten.

Inmiddels zijn er 185 vergunningen verleend. Volgens de monitor hebben op dit moment dertien vergunningsplichtige projecten zicht op vergunningverlening vóór 1 januari 2025 - vergunningverlening zeker (4) of waarschijnlijk (8). Voor één project is vergunningverlening voor 2025 op dit moment onwaarschijnlijk.

5.6. Ruimtelijke afspraken

Doelstelling

Ruimtelijke afspraken borgen in Omgevingsvisie en plannen.

Toelichting

Voor het aanwijzen van nieuwe locaties voor zon-op-landprojecten en windturbines zijn acht afspraken gemaakt. We monitoren per gemeente wat de status is en in hoeverre de afspraken geborgd zijn in plannen.

Voortgang

- Gemeente De Wolden heeft de ontwerp-Toekomstvisie 2022-2040 (Samen aan zet!) opgesteld (terinzagelegging januari-februari 2022).
- De gemeente Westerveld heeft op 1 februari 2022 de Omgevingsvisie Westerveld vastgesteld.
- De gemeente Midden-Drenthe heeft 6 juni 2022 een Omgevingsvisie Midden-Drenthe vastgesteld.

Al deze omgevingsvisies gaan in op duurzame energie, en bestendigen de afspraken die in het licht van RES Drenthe 1.0 zijn gemaakt.

5.7. Aandachtspunten

De vergunningstrajecten voor de projecten die zijn gerealiseerd in 2021 liepen al voordat de RES 2021 werd vastgesteld. Afspraken op het gebied van zorgvuldig ruimtegebruik gemaakt in RES-verband zijn daarom geen onderdeel geweest van deze procedures.

Aandachtspunt 5

Het begrip *zorgvuldig ruimtegebruik* maakt op dit moment een ontwikkeling door. Zo beseffen marktpartijen dat nieuwe projecten, zeker buiten no regret-locaties, zich op dat punt meer moeten onderscheiden om maatschappelijk en politiek kans te maken op draagvlak.

Dat blijft ook nieuwe vaardigheden en deskundigheid van overheden vragen. Des te meer om naast de beoogde projectlocaties ook het omliggende gebied en de mensen die daar wonen en leven mee te (laten) nemen in het ontwerp en de beoordeling.

RES-regio Drenthe zet zich in om de kennis, ervaringen en inzichten rondom zorgvuldig ruimtegebruik en het toepassen van de ruimtelijke principes vanuit de Drentse context verder uit te bouwen. Daarvoor zetten we in 2022 in op de analyse van een aantal gerealiseerde projecten en het opdoen van ervaring met nieuwe ontwerpmethodes. De uitkomsten hiervan worden verwoord in Ontwerpgids Drentse Ontwerp- en EnergieTafel. In de 2^e helft 2022 vindt een pilot plaats met energiecoöperatie Energiek Ansen om te verifiëren hoe de gids in de praktijk goed werkbaar kan zijn). Deze ervaringen worden vervolgens benut voor verdere analyses van de ruimtelijke doorwerking van energieprojecten, het organiseren van nieuwe ontwerp sessies met de omgeving op basis van de Ontwerpgids en voor het verscherpen en stroomlijnen van de monitoring van zorgvuldig ruimtegebruik.

